

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Podsekretarz Stanu
Główny Geolog Kraju
Krzysztof Galos

DGK-WK-II.050.2.2024.MK.5
3062758.12275215.9873997
Warszawa, 18-04-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w nawiązaniu do interpelacji Pana Posła Łukasza Kmity w sprawie pilnego podjęcia działań związanych z ustabilizowaniem zwierciadła wód podziemnych oraz zatrzymaniem procesu powstawania niebezpiecznych zapadlisk na terenie Olkusza oraz pow. olkuskiego, K10INT1443, poniżej przedstawiam odpowiedzi na zadane pytania:

1. Czy Burmistrz Miasta i Gminy Olkusz zgłosił - a jeśli tak to kiedy - do Wojewody Małopolskiego lub Wydziału Zarządzania Kryzysowego/Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego fakt wystąpienia w dniu 7 lutego br. oraz 12 lutego br. deformacji nieciągłych na terenie miasta Olkusza (na os. Piaski i na os. Słowiki)? Konkretnie jakie działania podjął w tym zakresie Wojewoda Małopolski - czy został zwołany sztab kryzysowy - jeśli tak to kiedy (data dzienna), kto w nim uczestniczył i jakie zapadły ustalenia? Proszę o szczegółowe informacje MSWiA.

Zarówno Wojewoda Małopolski, jak i Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie oraz Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego nie odnotowały faktu zgłoszenia, przez Burmistrz Miasta i Gminy Olkusz, wystąpienia w dniu 7 oraz 12 lutego bieżącego roku deformacji nieciągłych na terenie miasta Olkusza (na os. Piaski i na os. Słowiki).

2. Czy Burmistrz Miasta i Gminy Olkusz zgłosił - a jeśli tak to kiedy - do Centrum Geozagrożeń PIB faktu wystąpienia w dniu 7 lutego br. oraz 12 lutego br. Deformacji nieciągłych na terenie miasta Olkusza (na os. Piaski i na os. Słowiki)? Czy przedstawiciele Centrum Geozagrożeń PIB dokonali wizji w terenie - jeśli tak to kiedy? Czy przeprowadzono na tym obszarze badania - jeśli tak to jakie, w jakim zakresie? Jakie są ich ustalenia? Proszę o szczegółowe informacje MSWiA i MKiŚ.

Urząd Miasta i Gminy Olkusz 28.02.2024 zgłosił do Centrum Geozagrożeń Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIG-PIB) informację o powstaniu zapadliska przy ulicy Cegielnianej. Innych zgłoszeń w przedmiotowym zakresie z tego urzędu nie było. Podczas kontaktów roboczych poproszono przedstawiciela Urzędu Miasta i Gminy Olkusz o zgłaszanie wszelkich zapadlisk do Centrum Geozagrożeń PIG-PIB.

Informuję, że w trakcie uruchamiania jest zadanie państwowej służby geologicznej pt.: *Zapadliska - etap I - studium wykonalności*. Zadanie zostało wpisane do Planu prac państwowej służby geologicznej na rok 2024 i lata następne, zaakceptowanego przez Ministra Klimatu i Środowiska. Konieczność realizacji zadania wynika z potrzeby stworzenia jednolitego w skali kraju systemu rozpoznawania i monitorowania zapadlisk, który mógłby

być wykorzystywany przez jednostki administracji samorządowej. Problem zapadlisk w rejonie oddziaływania KWK Siersza w Trzebini, oddziaływania eksploatacji rud cynku i ołowiu w rejonie olkuskim oraz pojawianie się tego typu deformacji w różnych innych częściach Polski wskazały na potrzebę wprowadzenia systemu rejestracji zapadlisk w skali całego kraju.

W ramach zadania *Zapadliska - etap I - studium wykonalności* wykonana zostanie inwentaryzacja zapadlisk dla rejonu oddziaływania eksploatacji rud cynku i ołowiu w rejonie olkuskim wraz z analizą geologiczną obszaru, prowadzone będą prace interwencyjne na obszarze całej Polski, w tym na terenie Trzebini oraz prowadzony będzie monitoring obszarów objętych zapadliskami w rejonie oddziaływania KWK Siersza w Trzebini, a także w rejonie oddziaływania eksploatacji rud cynku i ołowiu w rejonie olkuskim. Wyniki tych badań wraz z analizą danych archiwalnych i literaturowych posłużą do opracowania Instrukcji rejestracji i badań zapadlisk zawierającej wytyczne do ich monitoringu, wzoru karty rejestracyjnej zapadlisk i terenu zagrożonego powstawaniem zapadlisk. Powstanie również koncepcja Krajowej Bazy Danych o Zapadliskach (KBDoZ), która stanowić będzie podstawę jednolitego rejestru zapadlisk w Polsce wraz z koncepcją aplikacji internetowej. Zadanie przewiduje ponadto wykonanie pilotażowych Map zapadlisk wykonanych zgodnie z założeniami ww. Instrukcji oraz Poglądowej Mapy rejonów zapadliskowych w Polsce. Mapa poglądowa umożliwi określenie priorytetyzacji regionalnej obszarów Polski pod kątem zagrożeń występowania zapadlisk, co przyczyni się do nakreślenia strategii rozpoznawania zagrożeń zapadliskami w przyszłości. Równoległe prowadzone będą prace polegające na podnoszeniu świadomości społecznej poprzez prowadzenie serwisu edukacyjnego na stronach www, gdzie prezentowane będą również wyniki prac.

W 2024 roku zakłada się wykonanie wstępnego raportu z prac analitycznych obejmującego obszar oddziaływania likwidowanej kopalni Olkusz-Pomorzany. Zebrane archiwalne dane geologiczno-górnictwa, jak również dane terenowe są cyfrowane. Na tej podstawie są opracowywane mapy geologiczne obrazujące budowę geologiczną i miąższość nadkładu serii złożowej oraz serii złożowej triasu, z rozmieszczeniem wyrobisk eksploatacyjnych i głębokością ich położenia. Na podstawie przeprowadzonych analiz, częścią raportu będzie mapa deformacji nieciągłych w skali 1:10 000 wraz z objaśnieniami uwzględniającymi przeprowadzone analizy jakościowe i ilościowe. Planowany raport będzie opierał się na metodologii opracowanej i zastosowanej dla obszaru Trzebini.

Równocześnie z analizą materiałów archiwalnych prowadzone są prace terenowe. Centrum Geozagrożeń otrzymuje zgłoszenia o powstaniu nowych zapadlisk z obszaru gminy Bolesław, w rejonie nowo wybudowanej obwodnicy, w rejonie cmentarza itp. Dla każdego otrzymanego zgłoszenia wykonywany jest raport z przeprowadzonej interwencji. Zapadliska w rejonie olkuskim występują najczęściej na obszarach, gdzie eksploatacja była prowadzona na zawal. Obszary, gdzie wyrobiska były podsadzane charakteryzują się znacznie mniejszą ilością zapadlisk. Szczegółowe dane w tym zakresie zostaną przedstawione we wstępnym raporcie z prac analitycznych dla obszaru olkuskiego.

3. Czy Premier Donald Tusk rozważy przeznaczenie środków z rezerwy ogólnej Budżetu Państwa na pogłębione badania geologiczne na terenie miasta Olkusza celem wyeliminowania - nawet hipotetycznego - zagrożenia zdrowia i życia mieszkańców, którzy wybudowali swoje nieruchomości na terenach pokopalnianych (także uwzględniając górnictwo historyczne)? Czy w tym zakresie stosowne służby stale monitorują temat występowania zapadlisk na terenie miasta Olkusza i powiatu olkuskiego? Jakie w tym zakresie są ustalenia i jakie estymacje na przyszłość?

W zakresie przeznaczenia środków z rezerwy ogólnej Budżetu Państwa na pogłębione badania geologiczne to kwestia ta zależna jest w pierwszej kolejności od tego czy stwierdzona zostanie taka potrzeba. Minister Klimatu i Środowiska jako właściwy

dysponent części budżetowej może w razie potrzeby zawnioskować o przyznanie środków z rezerwy ogólnej budżetu państwa. Do tej pory nie zidentyfikowano takiej potrzeby. Odpowiednie służby monitorują rozwój sytuacji związanej z następstwami likwidacji kopalni Olkusz-Pomorzany. Dalsze decyzje i kroki będą zależne od wyników wspomnianego już zadania państwowej służby geologicznej - *Zapadliska - etap I - studium wykonalności*.

4. *Czy stosowne służby rozważają wprowadzenie ponownego odpompowywania wody na terenie regionu olkuskiego, tak jak stało się to na terenie miasta i gminy Trzebinia poprzez powstanie specjalnej instalacji pomp głębinowych (zadanie zrealizowane przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń)? Czy odpompowywanie wody podziemnej na terenie ziemi olkuskiej - zdaniem resortu Klimatu i Środowiska - mogłoby zatrzymać proces powstawania zapadlisk i zalewisk na terenie powiatu olkuskiego? Czy resort zlecił i dysponuje już stosownymi ekspertyzami w tym zakresie?*

Raport z prowadzonych przez Centrum Geozagrożeń PIG-PIB prac inwentaryzacyjnych będzie obrazował również wstępne wnioski dotyczące wpływu wód podziemnych na procesy powstawania zapadlisk. Jednakże kwestia ponownego odpompowywania wód leży poza właściwością Ministra Klimatu i Środowiska.

5. *Który organ lub podmiot powinien ponosić odpowiedzialność odszkodowawczą w zakresie wypłaty rekompensat za ewentualne uszkodzenia nieruchomości lub nawet wywłaszczenia, w związku z podnoszenie się wód podziemnych/zapadlisk na terenie ziemi olkuskiej. Czy podmiotem odpowiedzialnym powinien być Skarb Państwa, jako następca prawny nieistniejącego górnictwa historycznego, Zakłady Górniczo-Hutnicze "Bolestaw"- jako następca prawny wygaszonych kopalń rud cynku i ołowiu czy też lokalne samorządy, które wydawały w planach zagospodarowania przestrzennego i innych dokumentach planistycznych zgody na zabudowę terenów? Proszę o bardzo szczegółową analizę w/w problemu.*

Kwestia określenia podmiotów objętych odpowiedzialnością odszkodowawczą w rejonie olkuskim jest rozbudowana. Wynika to z faktu, iż obszar ten objęty jest wielowiekowymi wpływami działalności wydobywczej. W niektórych przypadkach wskazanie podmiotu odpowiedzialnego będzie łatwiejsze, w innych z pewnością niezbędne będzie indywidualne określenie wiodącego sprawcy powstałej szkody. Na obecnym etapie poza przypadkami, które jednoznacznie wskazują na wystąpienie zapadlisk w związku z prowadzeniem eksploatacji tzw. systemem „na zawal” przez ZGH „Bolestaw” S.A., przesądzenie o winie a tym samym odpowiedzialności odszkodowawczej jest niemożliwe i byłoby z pewnością działaniem przedwczesnym, obarczonym dużym zagrożeniem dokonania mylnej oceny. Z pewnością w niektórych przypadkach niezbędne będzie przeprowadzenie stosownych czynności sądowych w tym zakresie.

6. *Czy Pan Premier, Pani Minister Środowiska oraz Pan Minister Spraw Wewnętrznych widzą potrzebę powołania specjalnego programu strategicznego - na wzór Oświęcimskiego Strategicznego Programu Rządowego i dedykowania na ten cel środków z Budżetu Państwa - który by to program wspierały samorządy, na których występuje proces deformacji nieciągłych oraz szkód górniczych w procesach inwestycyjnych - w tym m.in. finansował powstawanie budowli i urządzeń zabezpieczających przed podtopieniami i zalewiskami? (w sposób szczególnie chodzi o program dla gminy Olkusz, Trzebinia, Bukowno, Bolestaw i Klucze w Małopolsce)?*

Na obecnym etapie trudno określić czy istnieje potrzeba powołania takiego specjalnego programu strategicznego. Wraz z określeniem realnej skali pojawiających się zjawisk, niewykluczone, że zostanie zidentyfikowana taka potrzeba. Na chwilę obecną nie można jednoznacznie potwierdzić ani wykluczyć powstania takiego programu.

7. Czy w związku z pojawieniem się tzw. "pojezierza olkuskiego" czyli terenu, gdzie wody podziemne mogą utworzyć nawet 300 hektarowe liczne zbiorniki wodne - stosowne urzędy i instytucje podległe Panu Premierowi i Ministrom - zamierzają wspólnie z samorządem poszukać nowego przeznaczenia zalanych terenów?

Nadanie nowego przeznaczenia pojawiającym się zbiornikom wodnym wydaje się naturalnym kierunkiem działania. Z pewnością stanowi to szansę dla rozwoju branży wypoczynkowo-rekreacyjnej co pozwoli na stworzenie nowych miejsc pracy w regionie. Na terenie Polski znajdują się przykłady bardzo udanego zagospodarowania pozostałości górnictwa w tym kierunku. Jednakże, należy mieć na uwadze, iż w przypadku rejonu olkuskiego, odbudowa pierwotnego poziomu wód podziemnych nastąpiła znacznie wcześniej niż pierwotnie zakładano. Nie we wszystkich przypadkach przeprowadzono niezbędne oczyszczanie terenów, które uległy zatopieniu, nie przeprowadzono także niezbędnych prac w celu dostosowania linii brzegowych nowopowstałych zbiorników wodnych. Powoduje to, iż najpierw rzeczą niezbędną będzie wytypowanie konkretnych obiektów i przypisanie im konkretnych nowych ról. Dopiero później przystąpić będzie można do działań mających na celu zaadaptowanie zalewisk pod nowe funkcje. Z racji wciąż trwającego podnoszenia się poziomu wody są to działania, które będzie można podjąć po ustabilizowaniu się sytuacji hydrogeologicznej w rejonie. Nie mniej jednak działania takie powinny zostać podjęte bez zbędnej zwłoki przy udziale tak instytucji państwowych jak i instytucji samorządowych.

8. Czy z racji ważności problemu - Minister Środowiska i Klimatu - zamierza w trybie pilnym wspólnie z podległymi sobie służbami dokonać wizji lokalnej na terenie Olkusza, w tym zorganizować spotkanie z samorządami z tego terenu w przedmiocie interpelacji?

W przypadku stwierdzenia przez służbę geologiczną, iż problem narasta, a jego skala jest większa niż przewidywano, niewykluczone że do takiej wizji lokalnej dojdzie.

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Galos
Podsekretarz Stanu - Główny Geolog Kraju
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/